

Proefstation voor Bloemisterij en Glasgroente
Vestiging Naaldwijk
Postbus 8, 2670 AA Naaldwijk
Tel. 0174-636700, fax 0174-636835

ISSN 1385 - 3015

AUBERGINE ONDERSTAMMEN ONDERZOEK

Project 1501-1

E. Rijpsma
X. Berents
P. Steenbergen
L. Hogendonk
J. v. Veldhoven

Naaldwijk, september 1999
Rapport 211
Prijs f 20,-

Rapport 211 wordt u toegestuurd na storting van f 20,- op banknummer 300 177 976 ten name van Proefstation Naaldwijk onder vermelding van 'Rapport 211, AUBERGINE ONDERSTAMMEN ONDERZOEK'.

INHOUD

1	INLEIDING	3
	1.1 Doel	3
	1.2 Aanleiding	3
	1.3 Werkwijze	3
2	PROEFOPZET	4
	2.1 Proefgegevens	4
	2.2 Opgenomen rassen, resistenties en herkomsten	5
3	RESULTATEN	6
	3.1 Beoordelingen	6
	3.1.1 Beoordelingen in cijfers – maart	7
	3.1.2 Opmerkingen bij de beoordelingen – maart	9
	3.1.3 Beoordelingen in cijfers – april	10
	3.1.4 Opmerkingen bij de beoordelingen – april	12
	3.1.5 Beoordelingen in cijfers – juli	13
	3.1.6 Opmerkingen bij de beoordelingen – juli	15
	3.1.7 Beoordelingen in cijfers van het gewas	15
	3.1.8 Opmerkingen bij de beoordelingen van het gewas	16
	3.2 PRODUCTIE	17
	3.2.1 Productie rond 5.0 kg/m ²	17
	3.2.2 Productie rond 25.0 kg	19
	3.2.3 Productie einde proef	21
	3.2.4 Opmerkingen gemaakt tijdens oogst	22
	3.3 Overzicht houdbaarheidsgegevens	23
	3.3.1 Houdbaarheid maart/april	23
	3.3.2 Houdbaarheid mei/juni	26
	3.4 Sorteringsverhouding	30
	3.5 Overzicht lengtemetingen	31

1 INLEIDING

1.1 DOEL

Het onderzoek aan onderstammen aubergine heeft als doel het onder praktijkomstandigheden vergelijken van verschillende onderstammen op hun bruikbaarheid. In dit onderzoek wordt uitsluitend gekeken naar de teelttechnische geschiktheid en de effecten van de onderstammen op productie, kwaliteit en houdbaarheid van het geogoste product.

1.2 AANLEIDING

Door het gebruik van onderstammen bij aubergine is de laatste jaren een aanzienlijke productieverhoging gerealiseerd. Echter, door het toepassen van onderstammen ontstonden in een aantal gevallen kwaliteitsproblemen, met name drukplekken. Daarnaast kwam op steeds grotere schaal *Verticillium* voor, hetgeen voor teeltproblemen zorgde. Vanuit de landelijke gewascommissie aubergine van LTO Groeiservice is in 1998 het verzoek gekomen om een onderzoek naar de geschiktheid van verschillende onderstammen te combineren met het geplande gebruikswaardeonderzoek.

1.3 WERKWIJZE

Het onderzoek is gecombineerd met het gebruikswaardeonderzoek aubergine. Aan de veredelingsbedrijven is gevraagd om onderstammen in te zenden. Beaufort is hierbij als vergelijking opgenomen. Doordat de verschillende onderstammen op zeer uiteenlopende tijdstippen B4sten worden gezaaid is ervoor gekozen om het opkweken van de onderstammen door een van de inzenders te laten uitvoeren. Doordat erg laat bekend werd dat dit onderzoek kon doorgaan is het zaaien en opkweken van de juiste aantallen onderstammen niet geheel vlekkeloos verlopen, met als gevolg dat er niet altijd voldoende onderstammen van een juiste leeftijd beschikbaar waren om het onderzoek op alle bedrijven volledig uit te voeren.

De werkwijze is verder gelijk geweest aan het gebruikswaardeonderzoek. De vruchten van de verschillende ent-onderstamcombinaties zijn beoordeeld door een beoordelingscommissie bestaande uit tuinders, veredelaars, voorlichters, afzetorganisaties en onderzoekers.

Op verschillende momenten in het seizoen is houdbaarheidsonderzoek uitgevoerd aan product afkomstig van verschillende proefbedrijven. Het houdbaarheidsonderzoek vindt plaats op het PBG in speciaal daarvoor ingerichte ruimten. In deze ruimten wordt het product onder geconditioneerde omstandigheden bewaard. Drie maal per week wordt er beoordeeld op verschillende productspecifieke kenmerken.

2 PROEFOPZET

Het onderzoek naar aubergineonderstammen werd uitgevoerd op 5 praktijkbedrijven. Elke onderstam-ent combinatie is in een aantal herhalingen uitgeplant. Vier onderstammen werden onderling vergeleken, met Beaufort als standaard. Op alle onderstammen is zowel Orion als Combo geënt, omdat een vegetatiever ras (Orion) wellicht anders reageert dan een meer generatief ras (Combo). Helaas is het door een trage en ongelijke kieming van enkele onderstammen niet mogelijk gebleken om alle onderstam-ent combinaties op alle proefplaatsen onder te brengen.

2.1 PROEFGEGEVENS

Bedrijf	Afkorting	teelt-systeem	aantal planten per m ²	Zaai-Datum	Plantdatum
Bedrijf 1	B1	3 st	1.48	17-10	22-11
Bedrijf 2	B2	3 st	1.60	20-10	03-12
Bedrijf 3	B3	3 st	1.65	15-10	19-11
Bedrijf 4	B4	3 st	1.65	15-10	27-11
Bedrijf 5	B5	3 st	1.66	17-10	07-12

Bedrijf	datum 1 ^o oogst	datum laatste oogst proef	aantal malen geoogst	Eigen ras	In proef toegevoegd ras
B1	21-01	29-06	42	Orion	Ritmo
B2	29-01	13-08	49	Orion	DRA 1431
B3	15-01	12-08	51	Orion	
B4	25-01	10-08	42	Orion	
B5	28-01	21-07	42	Orion	

2.2 OPGENOMEN RASSEN, RESISTENTIES EN HERKOMSTEN

Code	Ent	Onderstam	Herkomst onderstam	Resistenties
Y1	Combo	Beaufort	De Ruiter	*
Y2	Combo	Aromata	Rijk Zwaan	*
Y3	Combo	PG3	De Ruiter	*
Y4	Combo	61-07 RZ	Rijk Zwaan	*
Z1	Orion	Beaufort	De Ruiter	*
Z2	Orion	Aromata	Rijk Zwaan	*
Z3	Orion	PG3	De Ruiter	*
Z4	Orion	61-07 RZ	Rijk Zwaan	*

* Tot op heden zijn de resistenties van de onderstammen niet opgegeven door de veredelingsbedrijven. Deze zullen vermeld worden in de publicaties (eind september '99).

3 RESULTATEN

3.1 BEOORDELINGEN

De beoordelingen zijn uitgevoerd door vertegenwoordigers van de deelnemende zaadbedrijven, de telers, de gewasonderzoeker van het Proefstation te Naaldwijk, de voorlichtingsdienst, medewerkers van The Greenery International en medewerkers van het gebruikswaardeonderzoek.

Bij de beoordelingen werden er cijfers gegeven voor de vruchteigenschappen:

- vorm
- kleur
- dofheid
- stevigheid
- kelk
- gebruikswaarde

De cijfers werden gemotiveerd door opmerkingen (zie 3.1.2, 3.1.4 en 3.1.6).

Toelichting bij de tabellen

Cijfers: vorm	4 = slecht	9 = zeer goed
kleur	4 = zeer licht	9 = zeer donker
dofheid	4 = zeer dof	9 = zeer goed
stevigheid	4 = zacht	9 = zeer stevig
kelk	4 = lelijk	9 = erg mooi
gebruikswaarde	4 = slecht	9 = zeer goed

gem. = gemiddelde

Om tot gemiddelden te komen zijn ontbrekende waarden met behulp van Genstat ingeschat.

3.1.1 Beoordelingen in cijfers – maart

De beoordeling vond op 12 03 plaats met de vruchten van B1, B2, B3 en B5.

VORM

bedrijf ras	B1	B2	B3	B5	Gem.
Y1	7.7	8.0	7.1	6.7	7.4
Y2	7.5	7.5	6.7	5.3	6.7
Y3	7.2	*	6.4	5.0	6.4
Y4	6.2	7.7	*	*	6.6
Z1	6.0	6.8	5.6	6.7	6.3
Z2	5.7	6.5	6.1	5.6	6.0
Z3	6.0	6.2	6.0	5.6	5.9
Z4	7.0	*	*	*	6.9
Gem.	6.7	7.1	6.3	5.8	6.5

KLEUR

bedrijf ras	B1	B2	B3	B5	Gem.
Y1	7.5	7.0	6.7	7.4	7.2
Y2	7.3	7.3	7.3	6.2	7.0
Y3	7.0	*	6.9	6.7	6.9
Y4	7.3	7.2	*	*	7.1
Z1	6.7	7.7	7.0	6.5	7.0
Z2	7.5	7.8	7.1	7.4	7.5
Z3	7.7	6.8	7.1	7.3	7.2
Z4	7.7	*	*	*	7.5
Gem.	7.3	7.3	7.0	6.9	7.2

DOFHEID

bedrijf ras	B1	B2	B3	B5	Gem.
Y1	5.7	7.3	6.4	7.0	6.6
Y2	4.8	6.5	7.1	6.3	6.2
Y3	6.3	*	6.7	6.6	6.6
Y4	6.5	7.3	*	*	7.1
Z1	6.0	7.0	6.0	5.8	6.2
Z2	4.8	6.5	6.3	6.9	6.1
Z3	6.2	5.8	6.4	7.0	6.4
Z4	6.8	*	*	*	7.5
Gem.	5.9	6.7	6.5	6.6	6.4

STEVIGHEID

bedrijf	B1	B2	B3	B5	Gem.
ras					
Y1	7.3	7.3	7.3	7.7	7.4
Y2	7.2	7.0	7.6	6.7	7.1
Y3	6.7	*	7.6	7.1	7.1
Y4	6.8	7.2	*	*	7.1
Z1	6.8	6.7	6.0	5.3	6.2
Z2	5.8	5.7	6.4	6.7	6.2
Z3	5.8	5.7	6.4	6.7	6.2
Z4	6.7	*	*	*	6.8
Gem.	6.6	6.6	6.9	6.7	6.8

KELK

bedrijf	B1	B2	B3	B5	Gem.
ras					
Y1	7.0	7.7	6.1	7.7	7.1
Y2	7.0	7.2	7.0	6.8	7.0
Y3	7.3	*	7.1	7.4	7.3
Y4	6.3	7.5	*	*	6.9
Z1	6.8	7.8	6.6	6.0	6.8
Z2	5.5	6.2	6.7	6.3	6.2
Z3	6.8	5.5	7.0	7.1	6.6
Z4	7.3	*	*	*	7.5
Gem.	6.7	7.0	6.7	6.9	6.9

GEBRUIKSWAARDE

bedrijf	B1	B2	B3	B5	Gem.
ras					
Y1	7.2	7.7	6.3	7.0	7.0
Y2	6.3	6.8	6.7	5.0	6.2
Y3	6.7	*	6.4	6.0	6.5
Y4	6.2	7.8	*	*	6.9
Z1	6.0	6.3	5.7	5.2	5.8
Z2	4.8	6.0	6.3	6.0	5.8
Z3	6.0	5.2	6.0	6.3	5.9
Z4	6.8	*	*	*	6.9
Gem.	6.2	6.6	6.2	5.9	6.4

3.1.2 Opmerkingen bij de beoordelingen – maart

De opmerkingen die tijdens de beoordelingen in maart zijn gemaakt staan in onderstaande tabel.

Ras	Opmerkingen
Y1	handlingschade 2x, drukplekken 3x, te jong, kippenvel, kelkverdroging
Y2	drukplekken 4x, bruinverkleuring 2x, kippenvel, ernstig ingezonken, slank, dof
Y3	drukplekken 4x, handlingschade, kromme vruchten, kippenvel
Y4	te jong, enkele drukplekken, mooi
Z1	drukplekken 5x, handlingschade, erg lang, te slank, ingezonken, beschadigingen
Z2	drukplekken 7x, kelk zwak, kippenvel, lelijke vorm, spitsig, gekrast onder kelk, groeistrepen, lichte handlingschade, te slank, stekels
Z3	drukplekken 5x, kippenvel 2x, handlingschade, gekrast onder kelk, lange vruchten, beschadigingen
Z4	kippenvel, mooi, fris, enkele drukplekken

3.1.3 Beoordelingen in cijfers – april

Op 23 04 zijn de vruchten van de proeven van alle vijf bedrijven beoordeeld.

VORM

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	6.9	7.6	6.1	7.0	6.0	6.7
Y2	6.4	7.4	6.3	6.6	7.4	6.8
Y3	7.0	*	6.4	6.9	5.6	6.6
Y4	6.9	7.4	*	6.9	*	7.0
Z1	6.6	6.9	6.9	6.9	6.9	6.8
Z2	6.9	7.2	7.3	7.0	6.9	7.1
Z3	7.2	7.2	7.9	7.1	7.0	7.3
Z4	7.2	*	*	7.2	*	7.2
Gem.	6.9	7.3	6.8	6.9	6.6	6.9

KLEUR

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	7.4	7.1	6.6	7.0	6.4	6.9
Y2	7.4	7.3	4.8	6.5	7.2	6.6
Y3	7.6	*	6.2	7.5	6.4	7.0
Y4	7.3	7.4	*	6.5	*	6.9
Z1	6.6	7.5	7.2	7.4	7.1	7.2
Z2	7.1	6.7	7.0	7.2	7.2	7.0
Z3	7.6	7.1	7.5	7.4	7.0	7.3
Z4	7.6	*	*	7.1	*	7.2
Gem.	7.3	7.2	6.5	7.1	6.9	7.0

DOFHEID

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	6.6	6.9	6.7	6.4	6.1	6.5
Y2	6.5	6.9	7.2	6.9	7.0	6.9
Y3	6.9	*	7.4	6.4	6.9	7.0
Y4	5.6	7.2	*	6.1	*	6.4
Z1	6.9	6.6	7.2	6.9	6.2	6.8
Z2	6.9	7.0	7.5	5.9	6.7	6.8
Z3	6.6	6.7	7.1	6.0	6.7	6.6
Z4	7.0	*	*	7.0	*	7.2
Gem.	6.6	6.9	7.2	6.5	6.6	6.8

STEVIGHEID

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	7.1	7.6	7.4	7.6	6.5	7.2
Y2	6.3	7.0	7.7	7.5	7.5	7.2
Y3	6.9	*	7.9	7.5	7.4	7.4
Y4	5.6	6.9	*	7.2	*	6.6
Z1	6.0	5.6	6.4	6.6	6.2	6.2
Z2	6.9	6.0	6.4	6.7	6.6	6.5
Z3	6.1	6.4	6.7	6.4	6.1	6.3
Z4	6.3	*	*	6.9	*	6.6
Gem.	6.4	6.6	7.1	7.1	6.7	6.8

KELK

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	7.1	7.6	6.7	6.6	6.5	6.9
Y2	6.7	6.9	7.1	6.6	6.5	6.8
Y3	6.7	*	6.7	6.6	6.6	6.7
Y4	5.9	7.0	*	6.5	*	6.4
Z1	6.6	6.1	6.6	6.6	6.1	6.4
Z2	6.5	6.5	6.7	6.6	5.7	6.4
Z3	6.7	6.5	7.6	6.4	6.0	6.6
Z4	6.6	*	*	6.9	*	6.8
Gem.	6.6	6.8	6.9	6.6	6.2	6.6

GEBRUIKSWAARDE

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	6.9	7.3	6.2	6.6	5.2	6.4
Y2	6.1	7.0	5.4	6.2	7.2	6.4
Y3	6.7	*	6.0	6.4	5.2	6.2
Y4	6.0	7.1	*	6.6	*	6.4
Z1	6.4	6.2	6.9	*6.6	6.1	6.4
Z2	6.6	6.5	6.7	6.4	6.4	6.5
Z3	7.0	6.7	7.1	6.0	6.4	6.6
Z4	7.1	*	*	6.9	*	7.0
Gem.	6.6	6.8	6.4	6.5	6.1	6.5

3.1.4 Opmerkingen bij de beoordelingen – april

In onderstaande tabel staan de opmerkingen die gemaakt zijn tijdens de beoordelingen in april.

Ras	Opmerkingen
Y1	te fijn 2x, doffe kelk, lelijke vorm, vruchtvorm erg wisselend 2x, veel bijvruchten, rood 2x
Y2	vruchten erg klein 3x, drukplekken 3x , bonkig, rood 3x
Y3	drukplekken 3x, te fijn 3x, ingezonken plekken, kelkbeschadiging, vruchtvorm wisselend, droge kelk, veel bijvruchten 2x, rode bijvruchten
Y4	weinig uniform 2x, drukplekken 2x, magere kelk, stroef 2x, zacht, slank, zwarte vruchten, gevoelige kronen, mooi
Z1	drukplekken 4x, ingezonken plekken, erg lang 3x, veel beschadigd, zachte vrucht, lange slanke vrucht, grof
Z2	slank, drukplekken 4x, grof, rood, lang 2x, beschadigingen
Z3	iets lang 2x, grof, streep, drukplekken 2x, kelk niet mooi, ingezonken plekken, beschadigingen, mooi uniform
Z4	grof, slank

3.1.5 Beoordelingen in cijfers – juli

Op 01 07 zijn de vruchten van de proeven van alle vijf bedrijven beoordeeld.

VORM

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	6.0	6.6	7.0	6.6	6.2	6.5
Y2	6.4	6.4	7.0	6.4	6.2	6.5
Y3	6.8	*	6.8	6.4	5.8	6.5
Y4	6.8	6.4	*	6.4	*	6.5
Z1	7.4	6.8	6.6	5.8	6.0	6.5
Z2	6.6	7.2	6.2	6.6	6.4	6.6
Z3	6.4	6.4	7.0	6.4	6.8	6.6
Z4	5.7	*	*	6.2	*	6.0
Gem.	6.5	6.6	6.8	6.4	6.2	6.5

KLEUR

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	6.0	6.2	6.6	6.0	5.2	6.0
Y2	5.8	6.0	7.2	7.6	6.2	6.6
Y3	6.6	*	6.2	6.0	6.0	6.2
Y4	6.4	6.0	*	6.4	*	6.1
Z1	6.8	6.8	6.6	6.6	6.6	6.7
Z2	7.4	7.6	5.4	6.6	6.4	6.7
Z3	7.0	6.6	6.2	7.6	6.6	6.8
Z4	6.0	*	*	6.0	*	5.8
Gem.	6.5	6.5	6.4	6.6	6.2	6.4

DOFHEID

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	7.0	6.8	6.6	7.0	6.2	6.7
Y2	6.8	6.8	6.8	7.0	6.6	6.8
Y3	6.8	*	6.8	6.6	6.8	6.8
Y4	6.4	6.8	*	6.8	*	6.7
Z1	6.8	7.0	7.2	6.2	6.4	6.7
Z2	5.8	6.8	6.8	6.6	6.6	6.5
Z3	6.0	6.8	7.0	7.4	6.8	6.8
Z4	5.7	*	*	6.8	*	6.3
Gem.	6.4	6.8	6.9	6.8	6.6	6.7

STEVIGHEID

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	6.8	7.2	7.6	7.8	7.0	7.3
Y2	7.2	7.2	7.4	7.6	7.2	7.3
Y3	7.0	*	7.4	7.4	6.8	7.2
Y4	6.4	7.4	*	7.8	*	7.2
Z1	6.8	6.4	7.0	6.8	6.2	6.6
Z2	6.2	7.0	7.4	6.6	6.6	6.8
Z3	6.4	7.4	7.0	6.4	6.2	6.7
Z4	6.5	*	*	6.8	*	6.7
Gem.	6.7	7.1	7.3	7.2	6.7	7.0

KELK

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	6.4	6.8	7.0	6.4	7.0	6.7
Y2	6.4	6.4	7.0	5.4	6.2	6.3
Y3	6.8	*	6.4	5.8	7.0	6.5
Y4	6.8	6.2	*	6.6	*	6.6
Z1	7.4	6.6	6.4	6.2	6.6	6.6
Z2	6.4	7.2	6.8	6.2	6.6	6.6
Z3	6.6	6.8	6.2	6.6	6.8	6.6
Z4	6.2	*	*	6.8	*	6.6
Gem.	6.6	6.7	6.6	6.2	6.7	6.6

GEBRUIKSWAARDE

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	5.7	6.3	6.8	6.3	5.7	6.2
Y2	6.3	5.8	6.8	6.0	6.5	6.3
Y3	6.7	*	6.7	6.3	5.8	6.4
Y4	6.7	5.7	*	6.2	*	6.2
Z1	6.8	6.8	6.8	5.8	5.7	6.4
Z2	6.2	6.8	5.7	6.7	6.2	6.3
Z3	6.2	6.5	6.5	7.2	6.3	6.5
Z4	5.6	*	*	6.2	*	5.9
Gem.	6.3	6.3	6.6	6.3	6.0	6.3

3.1.6 Opmerkingen bij de beoordelingen – juli

In onderstaande tabel staan de opmerkingen die gemaakt zijn tijdens de late beoordelingen.

Ras	Opmerkingen
Y1	te klein 2x, veel bijvruchten 2x, rood 2x, vruchtvorm wisselend
Y2	rood 5x, vruchtvorm wisselend 2x, beschadigde kelk 2x doffe kelk, kelk slecht, fijn
Y3	rood
Y4	rood 4x, veel bijvruchten, beschadiging, kelkkrassen
Z1	drukplekken 2x, rood 2x, beschadigingen, kras
Z2	drukplekken, vruchtkwaliteit slecht
Z3	buts, peervormig, kopscheur, mooi slank
Z4	rood 2x, strepen

3.1.7 Beoordelingen in cijfers van het gewas

Op de bedrijven is 2 maal beoordeeld op gewaslengte en 3 maal op gewasindruk. Zeven personen hebben 11-03 het gewas bij J. B3nen beoordeeld. Tijdens de beoordelingen is geturft of er loze koppen voorkwamen

	gewaslengte	Gewasindruk	Loze koppen
Y1	7.3	5.4	3 x
Y2	7.6	5.3	5 x
Y3	7.4	5.3	3 x
Y4	8.3	7.3	1 x
Z1	6.2	7.1	1 x
Z2	5.5	6.3	1 x
Z3	6.3	7.0	1 x
Z4	7.5	6.0	
Gem.	7.0	6.2	

3.1.8 Opmerkingen bij de beoordelingen van het gewas

Ras	Opmerkingen
Y1	groeikrachtig, smal blad
Y2	licht chlorose, smal blad
Y3	open gewas, wat zwak, goed zichtbare vruchten, fijn blad, vaak gekopt
Y4	vergeling
Z1	goed, afhangend blad, B4ilijk zichtbare vruchten
Z2	chlorose, goed
Z3	net voldoende groei, 3° tak zwak
Z4	

3.2 PRODUCTIE

Op de vijf proefplaatsen werd de productie in kg/m² bepaald, terwijl ook het gemiddeld vruchtgewicht werd berekend. Ook werd het aantal binnenlandse vruchten geteld. Te kleine vruchten (lichter dan 100 gram) zijn apart gewogen. Om tot gemiddelden te komen zijn ontbrekende waarden met behulp van Genstat ingeschat.

3.2.1 Productie rond 5.0 kg/m²

AANTAL KLASSE 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	29.7	30.0	29.7	37.4	26.4	30.6
Y2	26.7	30.3	29.7	35.8	27.6	30.0
Y3	27.3	*	33.2	33.3	25.3	29.7
Y4	23.2	23.8	*	28.4	*	24.1
Z1	22.4	23.6	22.5	29.5	24.4	24.5
Z2	24.5	25.3	23.7	27.8	21.7	24.6
Z3	26.8	23.2	24.4	26.6	21.4	24.5
Z4	21.9	*	*	22.2	*	20.4
Gem.	25.3	26.0	27.2	30.1	24.4	26.1

GEWICHT KLASSE 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	5.8	5.6	5.3	6.4	5.2	5.6
Y2	5.3	5.6	5.1	6.0	5.5	5.5
Y3	5.5	*	6.0	5.7	5.0	5.5
Y4	4.6	4.5	*	5.0	*	4.5
Z1	4.7	4.6	4.3	5.9	5.1	4.9
Z2	5.2	5.0	4.5	5.0	4.5	4.9
Z3	5.7	4.4	4.7	5.2	4.5	4.9
Z4	4.7	*	*	4.3	*	4.2
Gem.	5.2	5.0	5.0	5.4	5.0	5.0

GEMIDDELD VRUCHTGEWICHT KLASSE 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
ras						
Y1	195	186	178	170	198	185
Y2	198	186	173	168	199	185
Y3	202	*	180	172	197	187
Y4	200	187	*	177	*	189
Z1	207	196	190	201	209	201
Z2	210	199	191	181	209	198
Z3	212	189	191	195	208	199
Z4	213	*	*	191	*	202
Gem.	205	190	184	182	203	193

AANTAL STUKS KLASSE 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
ras						
Y1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Y2	0.1	0.6	0.0	0.3	0.0	0.2
Y3	0.1	*	0.0	0.0	0.0	0.1
Y4	0.0	0.0	*	0.0	*	0.0
Z1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1
Z2	0.4	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1
Z3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z4	0.0	*	*	0.0	*	0.0
Gem.	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0

GEWICHT STEK (KG/M2)

bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
ras						
Y1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Y2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Y3	0.0	*	0.0	0.0	0.0	0.0
Y4	0.0	0.0	*	0.0	*	0.0
Z1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z4	0.0	*	*	0.0	*	0.0
Gem.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

3.2.2 Productie rond 25.0 kg

AANTAL KLASSE 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
ras						
Y1	78.8	92.8	99.8	98.7	104.4	94.9
Y2	66.9	90.6	85.0	109.0	104.7	91.2
Y3	74.1	*	98.7	99.6	95.8	91.9
Y4	68.9	83.7	*	99.0	*	87.4
Z1	59.8	80.7	84.4	93.9	94.7	82.7
Z2	64.5	84.9	82.5	84.0	85.3	80.2
Z3	67.7	83.4	87.2	90.6	90.8	83.9
Z4	62.4	*	*	82.7	*	77.5
Gem.	67.9	86.0	89.6	94.7	95.9	86.2

GEWICHT KLASSE 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
ras						
Y1	26.1	27.6	26.7	22.9	27.5	26.1
Y2	23.5	26.3	22.5	24.5	28.4	25.0
Y3	25.0	*	25.8	23.5	25.3	25.0
Y4	25.7	24.3	*	23.3	*	24.5
Z1	26.0	25.8	25.7	26.6	27.9	26.4
Z2	28.5	27.8	24.9	24.3	25.6	26.2
Z3	28.6	26.7	25.9	25.9	26.5	26.7
Z4	25.6	*	*	24.5	*	25.5
Gem.	26.1	26.4	25.2	24.4	26.9	25.7

GEMIDDELD VRUCHTGEWICHT KLASSE 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
ras						
Y1	331	298	268	232	263	278
Y2	350	290	265	225	271	280
Y3	337	*	261	235	264	275
Y4	373	290	*	236	*	286
Z1	435	320	305	284	295	328
Z2	443	328	301	289	300	332
Z3	422	320	297	285	292	323
Z4	410	*	*	296	*	334
Gem.	388	307	283	260	281	305

AANTAL STUKS KLASSE 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
ras						
Y1	0.1	0.3	0.0	0.0	0.3	0.1
Y2	0.4	1.2	0.0	0.3	0.3	0.4
Y3	0.3	*	0.0	0.0	0.5	0.2
Y4	0.3	0.0	*	0.0	*	0.0
Z1	0.3	0.4	0.0	0.1	0.2	0.2
Z2	1.3	0.1	0.0	0.0	0.3	0.3
Z3	0.1	0.2	0.0	0.0	0.2	0.1
Z4	0.4	*	*	0.0	*	0.2
Gem.	0.4	0.4	0.0	0.1	0.3	0.2

GEWICHT STEK (KG/M2)

bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
ras						
Y1	1.9	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4
Y2	1.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2
Y3	1.5	*	0.0	0.0	0.1	0.4
Y4	0.9	0.0	*	0.0	*	0.2
Z1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z3	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z4	0.3	*	*	0.0	*	0.0
Gem.	0.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1

3.2.3 Productie einde proef

AANTAL KLASSE 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B2	B3	B4	Gem.
ras				
Y1	114.6	133.4	135.4	127.8
Y2	111.9	111.0	148.2	123.7
Y3	*	129.9	136.8	126.6
Y4	104.7	*	133.8	118.6
Z1	98.8	114.2	137.2	116.7
Z2	102.0	109.4	122.1	111.1
Z3	102.7	117.5	132.3	117.5
Z4	*	*	119.9	105.1
Gem.	105.8	119.2	133.2	118.4

GEWICHT KLASSE 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B2	B3	B4	Gem.
ras				
Y1	35.6	38.3	33.8	35.9
Y2	34.2	31.8	36.3	34.1
Y3	*	36.4	34.5	34.6
Y4	30.3	*	33.2	31.8
Z1	33.3	36.8	41.5	37.2
Z2	34.7	35.5	37.7	36.0
Z3	35.0	37.6	40.0	37.5
Z4	*	*	37.6	36.2
Gem.	33.8	36.0	36.8	35.4

GEM.VRUCHTGEWICHT KL 1 & 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf	B2	B3	B4	Gem.
ras				
Y1	310	287	250	282
Y2	305	287	245	279
Y3	*	280	252	277
Y4	289	*	248	270
Z1	337	322	302	320
Z2	341	324	308	324
Z3	340	320	302	321
Z4	*	*	314	337
Gem.	320	303	278	301

AANTAL STUKS KLASSE 2 VRUCHTEN / m²

bedrijf ras	B2	B3	B4	Gem.
Y1	0.5	0.0	0.0	0.2
Y2	2.0	0.0	0.3	0.7
Y3	*	0.0	0.0	0.2
Y4	0.9	*	0.0	0.3
Z1	0.4	0.0	0.1	0.2
Z2	0.1	0.0	0.0	0.0
Z3	0.4	0.0	0.0	0.1
Z4	*	*	0.0	0.2
Gem.	0.7	0.0	0.1	0.1

GEWICHT STEK (KG/M2)

bedrijf ras	B2	B3	B4	Gem.
Y1	0.0	0.0	0.0	0.0
Y2	0.0	0.0	0.0	0.0
Y3	*	0.0	0.0	0.0
Y4	0.0	*	0.0	0.0
Z1	0.0	0.0	0.0	0.0
Z2	0.0	0.0	0.0	0.0
Z3	0.0	0.0	0.0	0.0
Z4	*	*	0.0	0.0
Gem.	0.0	0.0	0.0	0.0

3.2.4 Opmerkingen gemaakt tijdens oogst

Opmerkingen die tijdens de oogst zijn gemaakt door de proefnemers.

Ras	Opmerkingen
Y1	vorm goed 10x, kleur donker 10x, zeer stevig 10x
Y2	vorm goed 10x, kleur donker 10x, zeer donker 10x, dof, jong geoogst
Y3	vorm goed 9x, kleur donker 9x, zeer uniform 9x
Y4	vorm goed 10x, kleur donker 10x, zeer uniform 10x, veel rode vruchten, planten in de vergeling
Z1	vorm goed 10x, kleur donker 10x, zeer uniform 9x, 1 vrucht kippenveld, dof
Z2	vorm goed 10x, kleur donker 10x, zeer stevig 10x
Z3	zeer uniform 11x, vorm goed 10x, kleur donker 10x
Z4	zeer uniform

3.3 OVERZICHT HOUDBAARHEIDSGEGEVENS

Om de houdbaarheid van de rassen te toetsen is van alle 5 proefplaatsen 1 á 2 keer product gehaald. Nadat het product was opgehaald werd de grofheid bepaald middels een sorteermachine. Daarna werden per monster 12 tot 15 vruchten ingezet bij 20°C en een relatieve luchtvochtigheid van 80%.

Direct na het inzetten werd het aantal vruchten met drukplekken genoteerd. De aubergines werden drie keer per week beoordeeld op rotte vruchten. Na 7 en na 14 dagen werd de stevigheid beoordeeld. Er werd gebruik gemaakt van een schaalverdeling van 1-10, waarbij het cijfer 10 betekende dat de aubergine nog stevig was, terwijl een cijfer 1 aangaf dat de vrucht volledig zacht was. Na 7 en na 14 dagen werd er ook naar de versheid van de kelk gekeken. Hiervoor werd ook een schaalverdeling van 1-10 gebruikt, waarbij het cijfer 10 betekende dat de kelk nog vers was, terwijl een cijfer 1 aangaf dat de kelk erg lelijk was. Na 14 dagen de overblijvende vruchten verwijderd. Tijdens de houdbaarheidsproeven in maart en april bleek dat de vruchten die verwijderd werden vanwege rot al eerder onverkoopbaar waren. Daarom is in latere proeven een scheiding gemaakt tussen vruchten die verwijderd werden vanwege rot en vanwege een te lelijk uiterlijk (meestal van de kelk).

Aan de hand van de verzamelde gegevens werd het aantal vruchten met drukplekken berekend. Tevens werd de versheid van de kelk, de stevigheid en het aantal rotte vruchten berekend. De data werd middels variantieanalyse verwerkt. De resultaten werden vervolgens weergegeven in een gewogen gemiddelde per ras voorzien van de LSD 5%.

3.3.1 Houdbaarheid maart/april

% VRUCHTEN MET DRUKPLEKKEN						
Bedrijf	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Oogst	01/04	06/04	22/03	13/04	01/03	
Ras						
Y1	0.0	0.0	0.0	5.9	0.0	1.2
Y2	0.0	0.0	0.0	0.0	30.0	6.0
Y3	0.0	*	0.0	5.3	23.1	6.1
Y4	0.0	0.0	*	0.0	*	3.2
Z1	0.0	0.0	0.0	18.8	40.0	14.0
Z2	11.0	0.0	0.0	21.4	27.3	9.7
Z3	0.0	33.3	0.0	23.5	57.1	22.8
Z4	0.0	*	*	6.7	*	6.2
Gem.	1.4	29.6	0.0	10.2	29.6	8.7

KELK NA 7 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	6.0	6.0	7.0	6.0	7.0	6.4
Y2	6.0	6.0	7.0	6.0	5.0	6.0
Y3	6.0	*	7.0	6.0	6.0	6.2
Y4	5.0	5.0	*	6.0	*	5.5
Z1	4.0	6.0	6.0	5.0	6.0	5.4
Z2	5.0	5.0	6.0	5.0	5.0	5.2
Z3	5.0	5.0	6.0	5.0	4.0	5.0
Z4	5.0	*	*	5.0	*	5.3
Gem.	5.3	5.5	6.5	5.5	5.5	5.6

KELK NA 14 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	4.0	5.0	5.0	5.0	5.0	4.8
Y2	6.0	5.0	4.0	5.0	4.0	4.8
Y3	5.0	*	5.0	6.0	4.0	4.9
Y4	6.0	6.0	*	6.0	*	5.8
Z1	6.0	5.0	6.0	5.0	4.0	5.2
Z2	6.0	4.0	5.0	6.0	4.0	5.0
Z3	5.0	4.0	6.0	5.0	4.0	4.8
Z4	6.0	*	*	5.0	*	5.1
Gem.	5.5	4.8	5.2	5.4	4.2	5.1

STEVIGHEID NA 7 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	4.0	5.0	5.0	4.0	4.0	4.4
Y2	4.0	5.0	5.0	3.0	4.0	4.2
Y3	5.0	*	5.0	3.0	4.0	4.4
Y4	3.0	3.0	*	3.0	*	3.1
Z1	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0
Z2	4.0	4.0	4.0	2.0	3.0	3.4
Z3	4.0	5.0	4.0	3.0	5.0	4.2
Z4	3.0	*	*	2.0	*	2.9
Gem.	3.9	4.3	4.5	3.0	4.0	3.8

STEVIGHEID NA 14 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	3.0	4.0	3.0	3.0	4.0	3.4
Y2	2.0	3.0	3.0	3.0	4.0	3.0
Y3	4.0	*	3.0	3.0	3.0	3.3
Y4	3.0	3.0	*	3.0	*	3.0
Z1	4.0	2.0	2.0	3.0	3.0	2.8
Z2	3.0	2.0	2.0	2.0	3.0	2.4
Z3	2.0	3.0	2.0	2.0	2.0	2.2
Z4	3.0	*	*	2.0	*	2.5
Gem.	3.0	2.8	2.5	2.6	3.2	2.8

% ROTTE VRUCHTEN NA 7 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	0.0	0.0	0.0	11.8	0.0	2.4
Y2	0.0	0.0	7.7	5.6	0.0	2.7
Y3	0.0	*	0.0	0.0	7.7	1.6
Y4	0.0	11.1	*	0.0	*	4.9
Z1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z2	0.0	0.0	0.0	7.1	36.4	8.7
Z3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z4	0.0	*	*	0.0	*	1.1
Gem.	0.0	1.8	1.3	3.1	7.4	2.7

% ROTTE VRUCHTEN NA 14 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	B5	Gem.
Y1	0.0	33.3	0.0	35.3	9.1	15.5
Y2	15.4	20.0	15.4	11.1	10.0	14.4
Y3	0.0	*	0.0	21.1	76.9	30.5
Y4	0.0	55.6	*	36.8	*	22.2
Z1	44.4	66.7	0.0	81.2	20.0	42.5
Z2	42.9	83.3	0.0	28.6	81.8	47.3
Z3	62.5	83.3	0.0	88.2	42.9	55.4
Z4	0.0	*	*	53.3	*	25.9
Gem.	20.7	57.0	2.6	44.5	40.1	31.7

3.3.2 Houdbaarheid mei/juni

% VRUCHTEN MET DRUKPLEKKEN

Bedrijf	B1	B2	B3	B4	Gem.
Oogst	Oogst	20/05	22/06	18/06	23/06
Ras					
Y1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Y2	0.0	0.0	0.0	13.3	3.3
Y3	0.0	*	0.0	14.3	7.6
Y4	0.0	20.0	*	0.0	4.2
Z1	0.0	10.0	0.0	23.1	8.3
Z2	0.0	28.6	0.0	7.1	8.9
Z3	0.0	33.3	0.0	21.4	15.4
Z4	0.0	*	*	0.0	0.7
Gem.	0.0	15.3	0.0	9.9	6.1

KELK NA 7 DAGEN

Bedrijf	B1	B2	B3	B4	Gem.
ras					
Y1	6.0	7.0	6.0	6.0	6.2
Y2	6.0	7.0	6.0	5.0	6.0
Y3	6.0	*	6.0	5.0	5.9
Y4	6.0	7.0	*	5.0	5.9
Z1	6.0	6.0	5.0	4.0	5.2
Z2	5.0	6.0	5.0	5.0	5.2
Z3	6.0	6.0	5.0	5.0	5.5
Z4	6.0	*	*	5.0	5.8
Gem.	5.9	6.5	5.5	5.0	5.7

KELK NA 14 DAGEN

Bedrijf	B1	B2	B3	B4	Gem.
ras					
Y1	4.0	6.0	5.0	5.0	5.0
Y2	4.0	6.0	4.0	6.0	5.0
Y3	4.0	*	6.0	5.0	5.1
Y4	5.0	6.0	*	6.0	5.7
Z1	4.0	5.0	5.0	5.0	4.7
Z2	4.0	5.0	5.0	6.0	5.0
Z3	3.0	4.0	5.0	6.0	4.5
Z4	4.0	*	*	5.0	4.7
Gem.	4.0	5.3	5.0	5.5	5.0

STEVIGHEID NA 7 DAGEN

Bedrijf	B1	B2	B3	B4	Gem.
ras					
Y1	7.0	7.0	7.0	6.0	6.7
Y2	7.0	7.0	7.0	5.0	6.5
Y3	6.0	*	6.0	6.0	6.1
Y4	6.0	6.0	*	6.0	6.0
Z1	5.0	6.0	6.0	6.0	5.7
Z2	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0
Z3	7.0	7.0	6.0	5.0	6.2
Z4	6.0	*	*	5.0	5.7
Gem.	6.2	6.5	6.3	5.6	6.1

STEVIGHEID NA 14 DAGEN

Bedrijf	B1	B2	B3	B4	Gem.
ras					
Y1	5.0	6.0	6.0	6.0	5.7
Y2	5.0	6.0	5.0	6.0	5.5
Y3	4.0	*	5.0	7.0	5.5
Y4	4.0	6.0	*	6.0	5.3
Z1	4.0	5.0	5.0	6.0	5.0
Z2	4.0	5.0	5.0	6.0	5.0
Z3	4.0	6.0	5.0	6.0	5.2
Z4	5.0	*	*	6.0	5.6
Gem.	4.4	5.7	5.2	6.1	5.4

% ROTTE VRUCHTEN NA 7 DAGEN

Bedrijf	B1	B2	B3	B4	Gem.
ras					
Y1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Y2	11.8	0.0	0.0	0.0	3.0
Y3	0.0	*	3.3	0.0	1.4
Y4	21.4	0.0	*	0.0	6.7
Z1	7.7	0.0	3.3	0.0	2.7
Z2	0.0	14.3	0.0	0.0	3.6
Z3	0.0	11.1	0.0	7.1	4.5
Z4	7.7	*	*	0.0	3.5
Gem.	6.1	4.2	1.1	0.9	3.2

% ROTTE VRUCHTEN NA 14 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	Gem.
Y1	0.0	11.1	13.3	0.0	6.1
Y2	29.4	44.4	13.3	13.3	25.1
Y3	0.0	*	20.0	28.6	20.6
Y4	50.0	40.0	*	6.7	31.5
Z1	23.1	20.0	27.6	0.0	17.7
Z2	69.2	71.4	31.0	28.6	50.1
Z3	20.0	55.6	33.3	21.4	32.6
Z4	61.5	*	*	38.5	55.5
Gem.	31.6	40.4	23.1	17.1	29.9

% TE LELIJKE VRUCHTEN NA 7 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	Gem.
Y1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Y2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Y3	0.0	*	0.0	0.0	0.0
Y4	0.0	0.0	*	0.0	0.0
Z1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Z4	0.0	*	*	0.0	0.0
Gem.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

% TE LELIJKE VRUCHTEN NA 14 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	Gem.
Y1	27.8	0.0	23.3	0.0	12.8
Y2	17.6	0.0	23.3	6.7	11.9
Y3	22.2	*	30.0	7.1	15.3
Y4	0.0	0.0	*	0.0	4.4
Z1	38.5	10.0	44.8	30.8	31.0
Z2	15.4	0.0	38.1	14.3	17.0
Z3	33.3	11.1	33.3	21.4	24.8
Z4	15.4	*	*	15.4	15.3
Gem.	21.3	3.5	32.1	12.0	16.6

% VERWIJDERDE VRUCHTEN NA 14 DAGEN

Bedrijf ras	B1	B2	B3	B4	Gem.
Y1	27.8	11.1	36.7	0.0	18.9
Y2	47.1	44.4	36.7	20.0	37.0
Y3	22.2	*	50.0	35.7	35.9
Y4	50.0	40.0	*	6.7	35.9
Z1	61.5	30.0	72.4	30.8	48.7
Z2	84.6	71.4	69.0	42.9	67.0
Z3	53.3	66.7	66.7	42.9	57.4
Z4	76.9	*	*	53.8	70.8
Gem.	52.9	43.9	55.2	29.1	46.5

3.4 SORTERINGSVERHOUDING

Om de houdbaarheid te bepalen werd van begin maart tot half april van alle vijf bedrijven een monster gehaald. Middels een sorteermachine is de maat bepaald. Ditzelfde is gebeurd met de vruchten die in mei/juni zijn gehaald voor de houdbaarheidsproeven. Vanwege de ontbrekende onderstam-ent combinaties bij B2, B3 en B5 zijn voor de sorteringsverhouding uitsluitend de gegevens van B1 en B4 gebruikt.

Maart/april

% GESORTEERDE VRUCHTEN PER GEWICHTSKLASSE (gram)

klasse	< 100	100-175	175-225	225-300	300-400
ras					
Y1	8.5	66.0	22.5	2.0	2.0
Y2	9.5	70.5	20.0	0.0	0.0
Y3	4.0	80.5	15.5	0.0	0.0
Y4	0.0	78.5	21.5	0.0	0.0
Z1	0.0	51.5	37.0	11.5	0.0
Z2	0.0	71.0	25.0	3.5	0.0
Z3	0.0	50.5	47.0	3.0	0.0
Z4	3.5	51.0	39.0	6.5	0.0
Gem.	3.2	64.9	28.4	3.3	0.3

Mei/juni

% GESORTEERDE VRUCHTEN PER GEWICHTSKLASSE (gram)

klasse	< 100	100-175	175-225	225-300	300-400	400-500	500-600
ras							
Y1	12.0	22.0	8.0	11.5	13.5	3.5	13.5
Y2	12.0	21.5	9.5	8.5	22.5	17.5	0.0
Y3	26.0	16.5	5.5	8.0	12.0	9.0	12.0
Y4	9.5	9.5	3.0	18.5	27.5	9.0	17.5
Z1	0.0	0.0	23.0	19.0	22.0	10.5	18.0
Z2	0.0	7.5	11.5	22.0	22.0	3.5	13.5
Z3	0.0	10.0	16.5	16.5	26.5	6.5	10.0
Z4	0.0	4.0	7.5	30.5	18.5	7.0	18.0
Gem.	7.4	11.4	10.6	16.8	20.6	8.3	12.8

3.5 OVERZICHT LENGTEMETINGEN

Bij drie bedrijven is de lengte van de rassen gemeten (in centimeters).

GEWASLENGTE (= bovenkant pot t/m kop)

Bedrijf Ras	B1	B3	B4	Gem.
Y1	321.4	328.2	341.2	330.3
Y2	325.4	341.6	346.6	337.9
Y3	327.8	325.6	330.6	328.0
Y4	303.6	*	340.4	321.5
Z1	314.4	316.6	326.4	319.1
Z2	322.0	325.8	337.6	328.5
Z3	312.8	327.0	341.0	326.9
Z4	310.0	*	339.4	324.2
Gem.				327.0
L.s.d. 5%				11.0